

III. Przegląd prawodawstwa

1. Prawo Handlowe

Prawo Akcyjne.

W miejsce obowiązujących dotąd przepisów ustawodawstw dzielnicowych wydane zostało przez rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 22 marca 1928 Dz. U. 39 poz. 383 jednolite prawo o spółkach akcyjnych.*

Pojęcie spółki akcyjnej.

Spółka akcyjna jest osobą prawną i spółką handlową z oznaczonym w statucie kapitałem zakładowym, o minimalnej wysokości 250.000 zł (5,1), podzielonym na części zwane akcjami, które wnoszą akcjonariusze (1; 1,2). Poza wkładami na poczet kapitału zakładowego akcjonariusze obowiązani są do dalszych świadczeń na rzecz spółki jedynie wówczas, jeżeli je przewiduje statut (1,2), który może nałożyć na akcjonariuszy w szczególności obowiązek do powtarzających się świadczeń niepieniężnych (48,1). Akcjonariusze nie odpowiadają osobiście za zobowiązania spółki akcyjnej (1,4).

Firma spółki akcyjnej powinna zawierać bez skrótów wyrazy „spółka akcyjna” i określać przedmiot przedsiębiorstwa. Pozatem może firma zawierać nazwy urojone lub nazwiska osób związanych z powstaniem spółki lub przedmiotem przedsiębiorstwa za zgodą tych osób lub ich spadkobierców (172 i. 1).

Zawiązanie spółki akcyjnej.

Spółka akcyjna nabywa osobowość prawną przez zarejestrowanie (24,1). Obowiązuje przytem w zasadzie system

* Uw. Liczby umieszczone w tekście w nawiasach oznaczają artykuły i poszczególne ustępy artykułów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie akcyjnym. Gdzie mowa w tekście o ustawie, rozumieć pod nią należy wspomniane właśnie rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej.

rejestracyjny. Sąd nie może odmówić zarejestrowania spółki, jeżeli dopełnione zostały przepisane ustawą warunki. Uzyskanie uprzedniego zezwolenia władzy administracyjnej wymagane jest jedynie do zawiązania spółki, której przedsiębiorstwo posiada znaczenie państwowe lub charakter użyteczności publicznej lub jeżeli ma ono za przedmiot czynności bankowe lub ubezpieczeniowe. Zezwolenia udziela i zatwierdza statut oraz wszelkie jego zmiany, o ile chodzi o spółki których przedsiębiorstwo posiada znaczenie państwowe lub charakter użyteczności publicznej, Ministerstwo Przemysłu i Handlu, o ile zaś chodzi o spółki mające za przedmiot czynności bankowe lub ubezpieczeniowe, Ministerstwo Skarbu (4; 1-3).

Zanim spółka akcyjna może być zarejestrowana muszą być dopełnione następujące warunki. Każda spółka musi przede wszystkim posiadać statut, zawierający postanowienia w sprawach ustawą bliżej wskazanych (3). Statut musi być sporządzony w odrębnym akcie notarialnym. Osoby podpisujące statut są założycielami spółki. Założycieli musi być conajmniej trzech, chyba że założycielem spółki jest Państwo lub terytorjalny związek samorządowy (2). Dalszy warunek zarejestrowania spółki stanowi pokrycie kapitału zakładowego gotowizną lub wkładami niepieniężnymi albo w jeden i drugi sposób łącznie (5,2). Pokrycie kapitału zakładowego może nastąpić:

a) drogą objęcia wszystkich akcji przez założycieli samych lub łącznie z osobami trzecimi. Zgoda na zawiązanie spółki i brzmienie statutu oraz na objęcie akcji winny być w takim razie wyrażone w jednym lub kilku aktach notarialnych (8,1);

b) drogą publicznej subskrypcji. Założyciele obowiązani są — za wyjątkiem przypadku, gdy założycielem jest Państwo lub terytorjalny związek samorządowy — do złożenia do depozytu właściwego sądu kaucji w wysokości $\frac{1}{20}$ kapitału akcyjnego na zabezpieczenie ewentualnych roszczeń do założycieli z powodu uchybień przy zawiązaniu spółki, z prawem pierwszeństwa do zaspokojenia się wspomnianych roszczeń z kaucji przed innymi wierzytelnościami. Kaucja ulega zwrotowi dopiero z zarejestrowaniem wzgl. z upływem sześciu miesięcy od daty ogłoszenia o niedojsięciu spółki do skutku (11). Statut projektowanej spółki musi być ogłoszony w Monitorze Polskim (10). Tosamo dotyczy zaproszeń do subskrypcji (prospektów), które powinny zawierać bliższe warunki

subskrypcji oraz postanowienia statutu w wyszczególnionych w art. 12 sprawach a zarazem oznaczać czas trwania subskrypcji nie dłuższy niż trzy miesiące od daty jej otwarcia (16,1). Zapisy na akcje wymagają przepisanej w art. 13 formy. Zapis wyrażać musi między innymi zgodę na zawiązanie spółki i brzmienie statutu i nie może pod sankcją nieważności zawierać żadnych warunków ani zastrzeżeń. Do przyjmowania zapisów oraz wpłat na akcje upoważniony jest jedynie Bank Polski, banki państwowe zaś z innych banków tylko te, którym zezwolił na to Minister Skarbu. Założyciele nie mogą podnosić wpłat dokonanych na akcje. Pozostają one do wyłączonego rozporządzenia przyszłego zarządu spółki (14). W razie niezapłacenia płatnej przed zarejestrowaniem spółki raty subskrypcyjnej, założyciele mogą uznać zapis za zgasty wskutek samego upływu terminu bez zachowania jakichkolwiek formalności. Dokonane wpłaty przepadają w takim razie na rzecz spółki zaś nieopłacone akcje mogą być objęte w drodze zapisu przez założycieli lub przez inne osoby (15). Jeżeli w ciągu czasokresu oznaczonego w zaproszeniach do subskrypcji zaofiarowane akcje nie zostaną rozebrane a należycie opłacone, natenczas uważa się spółkę za niedoszlą do skutku. Założyciele winni w przypadku takim ogłosić o niedojsiu spółki do skutku i wezwać subskrybentów do odbioru wpłaconych kwot (16). W przypadku przeciwnym założyciele dokonują po zamknięciu subskrypcji przydziału akcji i wykładają w miejscach dokonywania zapisów wykaz subskrybentów, którym akcje zostały przyznane, wzywając zarazem osoby, których zapisy nie zostały uwzględnione, do odbioru wpłaconych kwot (17). Założyciele zwołują następnie zgromadzenie organizacyjne (18), które ma za zadanie stwierdzenie objęcia wszystkich akcji i uiszczenia wpłat przepisanych przed zarejestrowaniem, zatwierdzenie ogólnej wysokości kosztów organizacji oraz dokonanie wyboru pierwszych władz spółki. Statutu zgromadzenie organizacyjne zmieniać nie może (21).

Specjalne przepisy obowiązują wówczas, jeżeli przewidziane są w statucie wkłady niepieniężne (aporty), nabycie przed rejestracją przedmiotów i praw majątkowych albo wynagrodzenie za usługi świadczone przy powstaniu spółki. W wyszczególnionych przypadkach t. zw. kwalifikowanego zawiązania spółki założyciele obowiązani są do sporządzenia udokumentowanego piśmiennego sprawozdania, które winno umotywwać zamierzone transakcje oraz wysokość projekto-

wanego wynagrodzenia (6). Sprawozdanie założycieli winno być poddane badaniu rewidentów, a to zarówno co do prawdziwości i dokładności przytoczonych w nim danych, jak również celem wydania opinii co do tego, czy przewidziane wynagrodzenie nie jest wygórowane. Rewidentów wyznacza sąd rejestrowy, do którego kompetencji należy również oznaczenie wynagrodzenia dla rewidentów i zatwierdzenie rachunku ich wydatków. Sprawozdanie założycieli i opinia rewidentów winna być złożona sądowi rejestrowemu (7). Jeżeli pokrycie kapitału zakładowego następuje drogą objęcia wszystkich akcji przez założycieli samych lub łącznie z osobami trzecimi, natenczas w aktach o zawiązaniu spółki należy zamieścić dokładne dane dotyczące wkładów niepieniężnych oraz nabyć się mających przedmiotów majątkowych (8,3) i stwierdzić, że podpisujący akt zna sprawozdanie założycieli i opinię rewidentów (9). W przypadku pokrycia kapitału zakładowego drogą subskrypcji obowiązują nast. przepisy. Zaproszenia subskrypcyjne powinny zawierać postanowienia statutu dotyczące kwalifikowanego zawiązania spółki (12 1. 10, 11). W ogłoszeniach zwołujących zgromadzenie organizacyjne należy zaoferować subskrybentom wydanie odpisów sprawozdania założycieli i opinii rewidentów (18,3). Na zgromadzeniu organizacyjnym należy odczytać sprawozdanie założycieli i opinię rewidentów (21,1). Jeżeli ustalona przez rewidentów wartość wkładów niepieniężnych lub przedmiotów majątkowych nabyć się mających przed rejestracją, jest niższą o 1/5 od wartości oznaczonej w sprawozdaniu założycieli, natenczas wolno każdemu subskrybentowi zrzec się uczestnictwa w spółce a to najpóźniej na zgromadzeniu organizacyjnym przed przystąpieniem do wyboru władz spółki. Akcje przypadające na subskrybentów, którzy się zrzekli uczestnictwa w spółce, mogą być w takim razie objęte drogą zapisu przez założycieli lub inne osoby (19). Na żądanie akcjonariuszy reprezentujących 1/10 kapitału zakładowego, wpłaconego gotowizną i niekorzystającego z żadnych szczególnych uprawnień, musi być zgromadzenie organizacyjne odroczone do ustalonego przez nie same nowego terminu celem powtórnego zbadania w międzyczasie sprawozdania założycieli przez wybraną w tym celu komisję składającą się conajmniej z trzech osób z udziałem jednego przedstawiciela mniejszości (prawo mniejszości). Jeżeli sprawozdanie przedstawione przez wspomnianą komisję nie jest zgodne z sprawozdaniem założycieli musi być przed przystąpieniem do wyboru władz

spółki powzięta uchwała co do tego czy spółka wogóle ma przyjąć do skutku i to prostą większością głosów, reprezentujących akcje gotowizną opłacone i niekorzystające z żadnych szczególnych uprawnień, z wykluczeniem od głosowania nawet z pełnomocnictwa założycieli oraz akcjonariuszy korzystających z szczególnych korzyści, chociażby reprezentowali pozatem także akcje gotowizną opłacone (22). — W celu uniemożliwienia obejścia przedstawionych przepisów w przedmiocie kwalifikowanego zawiązania spółki stosuje ustawa analogiczne przepisy również w przypadku, gdy przez spółkę już zarejestrowaną mają być nabyte nieruchomości lub urządzenia przeznaczone do stałego użytku za cenę przewyższającą $\frac{1}{5}$ wpłaconego kapitału zakładowego, jeżeli odnośna umowa zawartą zostaje przed upływem dwóch lat od zarejestrowania (t. zw. dodatkowe zawiązanie spółki). Zarząd obowiązany jest w takim razie sporządzić piśmienne sprawozdanie i spowodować jego zbadanie przez rewidentów a następnie przedłożyć sprawę walnemu zgromadzeniu. Do ważności umowy wymagane jest przyjęcie umowy przez walne zgromadzenie większością $\frac{2}{3}$ głosów (53).

W związku z pokryciem kapitału zakładowego dokończyć należy wyboru pierwszych władz spółki. W razie obejścia wszystkich akcji przez założycieli samych lub łącznie z osobami trzecimi, dokonanie wyboru władz winno być stwierdzone w aktach o zawiązaniu spółki w formie aktu notarialnego (8,2). O ile kapitał zakładowy pokryty zostaje drogą subskrypcji, wyboru pierwszych władz dokonuje zgromadzenie organizacyjne. Ostatni warunek powstania spółki stanowi wreszcie zgłoszenie jej przez zarząd w formie przepisanej w art. 23 celem wpisu do rejestru handlowego. Zgłoszenie winno nastąpić w przeciągu trzech miesięcy a to w przypadku pokrycia kapitału zakładowego przez założycieli samych lub łącznie z osobami trzecimi od daty sporządzenia statutu zaś w razie pokrycia kapitału zakładowego drogą subskrypcji licząc od daty jej zamknięcia. Z zarejestrowaniem spółka nabywa osobowość prawną. Odpis statutu zarejestrowanej spółki zarówno jak i aktów o zawiązaniu spółki winien zarząd złożyć w Ministerstwie Przemysłu i Handlu (24). W braku zgłoszenia spółki do zarejestrowania w przepisanim terminie — to samo dotyczy zaś również przypadku uprawomocnienia się decyzji sądowej odmawiającej zarejestrowania — założyciele oraz członkowie władz spółki obowiązani

są pod solidarną odpowiedzialnością bezzwłocznie o tem ogłosić oraz zarządzić zwrot wniesionych wkładów (25).

Jeżeli po zarejestrowaniu spółki stwierdzone zostaną braki wynikłe z niedopełnienia ustawowych przepisów, sąd rejestrowy winien z urzędu lub na wniosek interesowanych wezwać spółkę do ich usunięcia wznaczonym w tym celu czasokresie. W razie niezadosyćczynienia wezwaniu sąd rejestrowy może zastosować środki przymusowe przewidziane w ustawach w celu przynaglania zgłoszeń do rejestru. Jeżeli braki mają istotne znaczenie i nie zostaną wznaczonym przez sąd rejestrowy czasokresie usunięte, może sąd powołany do orzecznictwa w sprawach handlowych z urzędu lub na wniosek interesowanych, po zawezwaniu zarządu do oświadczenia się, wydać orzeczenie o rozwiązaniu spółki. Z powodu istotnych braków spółka nie może jednak zostać rozwiązana, jeżeli od jej zarejestrowania upłynęło pięć lat (26).

Uzupełnienie przedstawionych przepisów regulujących zawiązanie spółki akcyjnej stanowią przepisy w przedmiocie odpowiedzialności cywilnej i karnej (149 n.) — Kto biorąc udział w tworzeniu spółki wyrządza jej świadomie lub przez niedbalstwo szkodę obowiązany jest do jej wynagrodzenia (149 n.). Jeżeli szkodę wyrządziło kilka osób wspólnie odpowiadają one solidarnie. (154). Roszczenia o odszkodowanie przysługują spółce. Jeżeli spółka nie wytoczy skargi w ciągu roku od ujawnienia szkody lub od daty wdrożenia postępowania karnego przeciw winnemu, natenczas może każdy akcjonariusz lub posiadacz tytułów uczestnictwa w zyskach lub w rozdziale majątku wnieść skargę przeciw winnemu o zapłatę odszkodowania spółce. O ile jednak walne zgromadzenie uchwali zaniechanie wytoczenia lub popierania skargi o odszkodowanie, prawo skargi służy tylko temu akcjonariuszowi lub posiadaczowi tytułów uczestnictwa, który udowodni, że nie uczestniczył w odnośnem walnem zgromadzeniu lub głosował przeciw uchwale (155). W razie upadłości spółki osoby zobowiązane do wynagrodzenia szkody nie mogą się powoływać na uchwałę walnego zgromadzenia udzielającą im pokwitowania lub na zrzeczenie się przez spółkę roszczeń o odszkodowanie. Przedawnienie roszczeń o odszkodowanie następuje z upływem pięciu lat od dnia wyrządzenia szkody, chyba że czyn podlega dochodzeniu karnemu, które przedawnia się dopiero z upływem dłuższego czasokresu (157). Przepisy powyższe nie naruszają w niczem prawa osób trzecich do dochodzenia roszczeń o wynagrodzenie szko-

dy bezpośrednio im wyrządzonej (159). Poza przedstawioną odpowiedzialnością cywilną przewiduje ustawa w przypadkach świadomego działania na szkodę spółki także i odpowiedzialność karną (160 n.)

Stanowisko prawne akcjonariuszy.

Podstawę członkostwa stanowi wkład, który akcjonariusz wnosi na poczet kapitału zakładowego. Wkład może być gotówkowy lub o ile to statut dopuszcza niepieniężny. Wzajemian za wkład otrzymuje akcjonariusz dokument zwany akcją. Spółka może wydawać akcje pod sankcją nieważności dopiero po zarejestrowaniu (31,4). Tekst akcji musi zawierać wyszczególnione w ustawie dane (37). Akcje winny mieć równą wartość nominalną (1,1), mogą być jednak wydawane w odcinkach zbiorowych (28,2). Wartość nominalna akcji nie może być niższa niż 100 zł. za wyjątkiem przedsiębiorstw użyteczności publicznej, które mogą wydawać akcje imienne opiewające na 25 zł. (30). Akcje nie mogą być wydane poniżej wartości nominalnej. Wkłady niepieniężne winny być wniesione w całości przed zarejestrowaniem. Na poczet akcji, mających za podkład wkłady gotówkowe, musi być przed zarejestrowaniem wpłaconych 25% ich wartości nominalnej, o ile zaś akcje są wydawane po cenie wyższej ponadto także nadwyżka ponad wartość nominalną (5; 3—5). Akcjonariusze obowiązani są do wpłacenia pełnej wkładki i nie mogą na jej poczet potrącać swoich wierzytelności do spółki (43; 1,3). Wpłaty winny być dokonywane równomiernie na wszystkie akcje (43,2) w terminach określonych statutem lub przez walne zgromadzenie (44,1). Wezwanie do uskutecznienia wpłat winno być dwukrotne (44,2) i zawierać zagrożenie unieważnienia akcji na wypadek, gdyby wpłata nie miała zostać uiszczona w ciągu trzydziestu dni po upływie terminu płatności (45,1). Nieuiszczenie wpłaty w terminie płatności zobowiązuje do zapłacenia obok wpłaty na akcję ponadto także odsetek zwłoki oraz przewidzianej ewentualnie w statucie kary umownej (44,5). Z bezskutecznym upływem trzydziestu dni od daty płatności spółka może bez dalszych formalności unieważnić akcje, na które wpłata nie nastąpiła, zawiadamiając o tem równocześnie opieszalego akcjonariusza i jego poprzedników, którzy w ciągu ostatnich pięciu lat wpisani byli do księgi akcyjnej oraz ogłaszając zarazem liczby unieważnionych akcji wzgl. świadectw tymczasowych. W miejsce unieważnionych

wydane zostają nowe akcje wzgl. świadectwa tymczasowe pod dawnymi liczbami i sprzedane na giełdzie lub przez publiczną licytację (por. 172 l. 2). Uzyskana ze sprzedaży suma użyta zostaje na pokrycie kosztów ogłoszeń i sprzedaży, zaległych odsetek i ewentl. kary umownej a następnie samej zaległej wpłaty, pozostała zaś reszta zwrócona opieszalemu akcjonariuszowi. Jeżeli uzyskana ze sprzedaży suma nie wystarcza na pokrycie wyszczególnionych należności odpowiadają za niedobór solidarnie opieszali akcjonariusz i jego poprzednicy, ci ostatni jedynie przez przeciąg pięciu lat od daty wpisu w księdze akcyjnej. Poprzednikowi opieszalego akcjonariusza, który zapłacił niedobór przysługuje w przeciągu pięciu lat prawo regresu do następcy (45). Dokonane na akcje wpłaty nie mogą być akcjonariuszom zwrócone za wyjątkiem przypadków ustawą przewidzianych w szczególności umorzenia akcji lub obniżenia kapitału zakładowego. Otrzymałe bezprawnie kwoty obowiązany jest akcjonariusz zwrócić i nie może być od tego obowiązku zwolniony. Odnośne roszczenia przedawniają z upływem trzech lat (47).

Akcje mogą być imienne lub na okaziciela (28,1). Statut winien zawierać postanowienia w tym względzie czy akcje spółki mają być imienne czy na okaziciela (3 l. 4). W braku odmiennych postanowień ustawy lub statutu mogą na żądanie akcjonariusza akcje jednego rodzaju być zamienione na akcje drugiego rodzaju (28,1). Akcje na okaziciela nie mogą być wydawane przed pełną wpłatą. Jeżeli statut przewiduje akcje na okaziciela a zarazem dopuszcza wpłaty na akcje ratami, wydaje się na dowód częściowych wpłat imienne świadectwa tymczasowe. W przeciwieństwie do akcji na okaziciela mogą akcje imienne być wydawane również przed pełną wpłatą. O ile wpłata na akcje imienne następuje ratami należy odnotowywać na nich częściowe wpłaty (31). Imiennymi muszą być akcje wydane wzamian za wkłady niepieniężne a to w ciągu dwu pierwszych lat obrotowych (29, por. niżej), akcje przedsiębiorstw użyteczności publicznej, jeżeli opiewają na 25 zł. (30,1), akcje, do których przywiązany jest obowiązek powtarzających się świadczeń niepieniężnych (48,1) oraz akcje uprzywilejowane pod względem głosu (39,1). Spółka obowiązana jest prowadzić oparafowaną i zaświadczoną przez sąd rejestrowy księgę akcji imiennych i świadectw tymczasowych z wskazaniem nazwisk akcjonariuszy i dokonanych wpłat oraz udzielać na żądanie wglądu do niej akcjonariuszom (35). — Akcje są niepodzielne, mogą być jednak wy-

dawane w odcinkach zbiorowych (28,2). Są w zasadzie zbywalne a co zatem idzie mogą być również oddawane w zastaw. Wyjątek stanowią akcje wydane wzamian za wkłady niepieniężne. Zostają one zatrzymane w ciągu pierwszych dwu lat obrotowych w depozycie spółki na zabezpieczenie ewent. roszczeń o odszkodowanie z tytułu umów dotyczących wkładów niepieniężnych, z prawem pierwszeństwa do zaspokojenia się wspomnianych roszczeń przed innymi wierzytelnościami, a w związku z tem nie mogą być w ciągu wspomnianego czasokresu zbywane ani zastawiane (29; 1—3). Statut może przeniesienie akcji imiennych uzależnić od zezwolenia spółki albo w inny sposób ograniczyć. Jeżeli spółka odmawia zezwolenia, winna wskazać nabywcę w terminie oraz na warunkach oznaczonych w statucie. W braku postanowień statutu w tym względzie akcja imienna może być zbyta bez ograniczeń (32). Akcje, do których w myśl statutu przywiązany jest obowiązek powtarzających się świadczeń niepieniężnych, mogą być przenieszone tylko za zezwoleniem spółki. Spółka może odmówić zezwolenia jedynie z ważnych powodów jednak bez obowiązku wskazania innego nabywcy (48,2). Ograniczenia w pozbyciu akcji mogą być wprowadzone również drogą umowy. Umowy takie, ograniczające zbywalność akcji jedynie czasowo, są ważne (33). Przeniesienie własności następuje w różny sposób zależnie od rodzaju akcji. Własność akcji na okaziciela, przenosi się przez wręczenie (34,1). Przeniesienie akcji imiennych, to samo dotyczy zaś również i imiennych świadectw tymczasowych, następuje przez piśmienne oświadczenie bądźto na samej akcji bądźto w osobnym dokumencie oraz wręczenie akcji (34,2). Przeniesienie winno być przez spółkę zaznaczone na akcji oraz wpisane do księgi akcyjnej z wskazaniem daty wpisu. Spółka nie ma przytem obowiązku badania prawdziwości podpisu zbywcy (34,4). Wobec spółki uważa się za akcjonariusza przy akcjach na okaziciela posiadacza, o ile zaś chodzi o akcje imienne osobę wpisaną do księgi akcyjnej (36).

Akcjonariuszom przysługują następujące prawa. Przede wszystkim prawo głosu na walnem zgromadzeniu. Każda akcja daje prawo do jednego głosu. Statut może ograniczyć prawo głosowania akcjonariuszy mających większą ilość akcji (64). Poza prawem głosu przysługują akcjonariuszom pewne prawa majątkowe. W czasie trwania spółki akcjonariusze mają prawo jedynie do udziału w zysku rocznym prze-

znaczonym przez walne zgromadzenie do podziału. W braku odmiennych postanowień statutu rozdziela się zysk w stosunku do nominalnej wartości akcji, o ile zaś akcje nie zostały jeszcze całkowicie opłacone w stosunku do dokonanych wpłat. Stałe odsetki od akcji, niezależnie od osiągnięcia zysku w danym roku, nie mogą być akcjonariuszom przyznane (46). Jeżeli akcjonariusze obowiązani są do powtarzających się świadczeń niepieniężnych może im być za nie płacone wynagrodzenie nawet w takim przypadku, gdy spółka zysku nie osiągnęła pod warunkiem, że nie przewyższa ono zwykłej ceny targowej (48,5). Wypłaty uskutechnione przez spółkę wbrew przytoczonym przepisom zobowiązują akcjonariuszy do zwrotu za wyjątkiem przypadku otrzymania w dobrej wierze udziału w zysku. Od obowiązku zwrotu akcjonariusze nie mogą być zwolnieni. Roszczenia o zwrot bezprawnych wpłat przedawniają się z upływem trzech lat (47). Z przejściem spółki w stan likwidacji dzieli się w braku odmiennych postanowień statutu pozostały po zaspokojeniu wierzycieli czysty majątek między akcjonariuszy w stosunku do wpłat dokonanych przez każdego z nich na kapitał akcyjny (138,2).

Akcje nie muszą być wyposażone w równe prawa. Spółka może wydawać akcje uprzywilejowane o szczególnych uprawnieniach oznaczonych dokładnie w statucie. Przyznanie szczególnych uprawnień może spółka uzależnić od uiszczenia dodatkowych dopłat. Uprzywilejowanie może dotyczyć prawa głosu lub praw majątkowych w szczególności dywidendy oraz udziału w majątku w razie likwidacji spółki. Akcje uprzywilejowane pod względem głosu muszą być imienne. Jednej akcji nie może przysługiwać więcej niż pięć głosów. Statut może uprzywilejowanie pod względem głosu uzależnić od pewnych warunków w szczególności ograniczyć ich zbywanie. W razie zamiany akcji uprzywilejowanych pod względem głosu na akcje okazicielskie lub zbycia wbrew zastrzeżonym w statucie warunkom uprzywilejowanie gaśnie (39). Co się tyczy uprzywilejowania akcji pod względem praw majątkowych zawiera ustawa następujące ograniczenia. Dywidenda uprzywilejowana nie może przewyższać o więcej niż dwie jednostki przeciętnej stopy dyskontowej Banku Polskiego obowiązującej dla weksli krajowych w ciągu ubiegłego roku obrotowego. Jeżeli statut postanawia, że w razie niewypłacenia dywidendy uprzywilejowanej w poszczególnych latach ma ona być wypłacona z zysku lat następnych, natenczas winien on oznaczyć nieprzekraczającą pięciu ilość

lat, za które dywidenda może być wstecz wypłacona (40). O ile akcjonariuszom uprzywilejowanym przysługują prawa pierwszeństwa przy rozdziale majątku w razie likwidacji spółki, należy w braku odmiennych postanowień statutu sumy wpłacone na poczet akcji uprzywilejowanych spłacić przed sumami wpłaconymi na akcje zwykłe, dzieląc następnie pozostałą nadwyżkę czystego majątku spółki między wszystkie akcje na ogólnych zasadach (138; 3,4).

Statut może przewidzieć umorzenie akcji i postanowić, że w przypadku umorzenia drogą losowania spółka wydawać będzie akcje użytkowe bez określonej wartości nominalnej. Akcje użytkowe korzystają z praw przysługujących zwykłym akcjom z następującymi ograniczeniami, dotyczącymi praw majątkowych. Akcje użytkowe uczestniczą jedynie w podziale nadwyżki zysku pozostałej po wypłacie akcjom nieumorzonym dywidendy, która nie może jednak przewyższać o więcej niż dwie jednostki przeciętnej stopy dyskontowej Banku Polskiego stosowanej do weksli krajowych w ubiegłym roku obrotowym, a po przejściu spółki w stan likwidacji w podziale nadwyżki czystego majątku, pozostałej po dokonaniu zwrotu kwot wpłaconych na akcje nieumorzone (41, por. również 138).

Jeżeli akcja, świadectwo tymczasowe lub kupon dywidendowy doznały tak znacznego uszkodzenia, że nie nadają się do dalszego obiegu, spółka obowiązana jest na żądanie posiadacza wydać za zwrotem kosztów sporządzenia w zamian dawnego nowy egzemplarz (38).

Poza akcjami może spółka celem wynagrodzenia za usługi oddane przy zawiązaniu spółki wydawać imienne świadectwa założycielskie z ważnością na okres najwyżej dwudziestu pięciu lat od daty zarejestrowania spółki. Wspomniane świadectwa dają w granicach ustalonych przez statut prawo udziału w zysku, pozostałym po wydzieleniu na rzecz akcjonariuszy dywidendy w minimalnej wysokości przeciętnej stopy dyskontowej Banku Polskiego, stosowanej do weksli krajowych w ciągu ubiegłego roku obrotowego (42).

Organizacja spółki akcyjnej.

Każda spółka akcyjna musi posiadać następujące **władze: walne** zgromadzenie, zarząd oraz władzę nadzorczą.

Walne zgromadzenie.

Walne zgromadzenie stanowi najwyższą władzę spółki. Do kompetencji walnego zgromadzenia należy przede-

wszystkiem rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu, rachunku zysków i strat oraz sprawozdania rocznego, rozdział zysków i pokrycie strat oraz udzielenie władzom spółki pokwitowania z wykonania obowiązków. Poza wymienionymi sprawami wymagają uchwały walnego zgromadzenia w szczególności także jeszcze następujące: wybór i odwołanie władz spółki, o ile statutem nie zostały zastrzeżone innej władzy (52 1, 1), dodatkowe zawiązanie spółki (53), zbycie lub wydzierżawienie przedsiębiorstwa na okres czasu dłuższy niż jeden rok, zbycie nieruchomości fabrycznych, emisja obligacyj (52 1. 2—3), zmiana statutu w szczególności zmiana przedmiotu przedsiębiorstwa (69), powiększenie lub obniżenie kapitału zakładowego (114 n.), połączenie spółek (142 n.) oraz rozwiązanie spółki (128).

Walne zgromadzenie zbiera się w siedzibie spółki lub w innej w statucie oznaczonej miejscowości, położonej w granicach Państwa (49,3). Zwyczajne walne zgromadzenie powinno odbyć się corocznie w ciągu czterech miesięcy po upływie roku obrotowego w celu zatwierdzenia rocznych rachunków. Nadzwyczajne walne zgromadzenie odbywa się w przypadkach ustawą lub statutem przewidzianych a ponadto wówczas, gdy tego wymaga doniosłość sprawy. Prawo zwołania walnego zgromadzenia przysługuje zarządowi (49,3), radzie nadzorczej, ilekroć uzna to za wskazane lub jeżeli zarząd zaniedba jego zwołania w przypadkach ustalonych ustawą lub statutem (96. 1. 4.) oraz komisji rewizyjnej, jeżeli zarząd nie uczyni zadość postawionemu przez nią żądaniu jego zwołania (97,3). Poza władzami spółki przysługuje prawo zwołania walnego zgromadzenia również mniejszości akcjonariuszy. Akcjonariusze reprezentujący 1/10 lub oznaczoną w statucie mniejszą część kapitału zakładowego mogą mianowicie w formie pisemnej zgłosić do zarządu żądanie zwołania walnego zgromadzenia i zamieszczenia na porządku dziennym wyszczególnionych przez siebie spraw. Jeżeli władze spółki żądaniu temu nie uczynią zadość, sąd rejestrowy może po wysłuchaniu zarządu upoważnić wspomnianą mniejszość akcjonariuszy do zwołania — z powołaniem się na decyzję sądową — nadzwyczajnego walnego zgromadzenia pod przewodnictwem osoby wyznaczonej przez sąd rejestrowy (prawo mniejszości). Walne zgromadzenie decyduje o tem, czy spółka ma ponieść koszty zwołanego przez mniejszość zgromadzenia (54 n.).

Walne zgromadzenie zwołuje się przez dwukrotne ogłoszenie. Akcjonariusz, który zdeponował w spółce przynajmniej jedną akcję może żądać zawiadomienia go listem poleconym o terminie i porządku dziennym zgromadzenia oraz powziętych na niem uchwałach (56). W ogłoszeniach wzgl. zawiadomieniach należy oznaczyć dokładnie datę i miejsce odbycia zgromadzenia oraz szczegółowy porządek dzienny. Akcjonariusze reprezentujący 1/10 lub oznaczoną w statucie mniejszą część kapitału zakładowego mogą najpóźniej na 14 dni przed datą zgromadzenia zażądać umieszczenia na porządku dziennym oznaczonych spraw (prawo mniejszości) (54; 1,3). Znaczenie porządku dziennego polega na tem, że na walnem zgromadzeniu nie może być powzięta uchwała w sprawach niezamieszczonych w porządku dziennym, za wyjątkiem uchwały w przedmiocie zwołania nadzwyczajnego walnego zgromadzenia, rewizji stanu interesów spółki oraz innych uchwał natury porządkowej (57; 3,4). Akcjonariuszom przysługuje prawo żądania wydania przed datą walnego zgromadzenia wniosków w sprawach objętych porządkiem dziennym (60,1). Bez dopełnienia opisanych formalności walne zgromadzenie może odbyć się i decydować w sprawach dotyczących spółki jedynie, jeżeli cały kapitał akcyjny jest reprezentowany na niem pod warunkiem, że nikt z obecnych nie założy sprzeciwu ani co do jego odbycia ani co do postawienia na porządku dziennym poszczególnych spraw. Uchwały zapadłe na takim walnem zgromadzeniu winny być pod rygorem nieważności ogłoszone w przeciągu czternastu dni w Monitorze Polskim, chyba że podlegają obowiązkowi wpisu do rejestru, w którymto przypadku muszą i tak być ogłoszone przez sąd rejestrowy (58).

Prawo uczestniczenia w walnem zgromadzeniu przysługuje właścicielom akcji imiennych pod warunkiem zapisania do księgi akcyjnej na przynajmniej siedm dni przed odbyciem walnego zgromadzenia zaś posiadaczom akcji na okaziciela pod warunkiem zdeponowania do wspomnianego terminu w spółce akcji lub zaświadczenia na zdeponowanie akcji u notariusza lub w wskazanych w ogłoszeniach instytucjach kredytowych. Zarząd zobowiązany jest sporządzić listę akcjonariuszy uprawnionych do uczestniczenia z podaniem ilości akcji oraz przypadających na nie głosów, wyłożyć ją do wglądu na trzy dni przed walnem zgromadzeniem oraz udzielać akcjonariuszom na żądanie za zwrotem kosztów odpisów listy (60; 1,2). Walne zgromadzenie otwiera, w braku

odmiennego postanowienia ustawy lub statutu, prezes rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej, poczem dokonuje ono wyboru przewodniczącego z grona akcjonariuszy uprawnionych do uczestnictwa (62). Akcjonariusze mogą uczestniczyć w walnym zgromadzeniu osobiście albo przez pełnomocnika, którym jednakowoż nie może być ustanowiony członek zarządu ani pracownik spółki. Pełnomocnictwo wymaga formy pisemnej (65). Kilku spółwłaścicieli akcji zastępuje wspólny pełnomocnik zaś osoby prawne lub nieletnie i ubezwłasnowolnione zastępcy prawni (66). Niezwłocznie po wyborze przewodniczącego winna być sporządzona lista obecności uczestników walnego zgromadzenia z wyszczególnieniem ilości akcji przez każdego reprezentowanych i przypadających na nie głosów oraz wyłożona do wglądu (63,1). Na żądanie mniejszości reprezentującej 1/10 kapitału zakładowego lista obecności winna być sprawdzona przez wybraną w tym celu komisję w składzie przynajmniej trzech osób z udziałem jednego przedstawiciela mniejszości (prawo mniejszości) (63,2). O ile ustawa lub statut nie postanawia czego innego, walne zgromadzenie posiada zdolność do decydowania w sprawach spółki bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcji (61) zaś uchwały zapadają zwykłą większością głosów (68,1). Akcjonariusz nie może wykonać prawa głosu ani osobiście ani przez pełnomocnika ani wreszcie jako pełnomocnik innych osób przy powzięciu uchwał dotyczących pociągnięcia go do odpowiedzialności za sprawowanie nadzoru lub zarządu, przyznania mu wynagrodzenia tudzież umów lub sporów pomiędzy nim a spółką (67). Głosowanie odbywa się jawnie, tajne głosowanie ma miejsce jedynie przy wyborach, nad wnioskami o odwołanie członków władz spółki oraz pociągnięcie ich do odpowiedzialności, w sprawach osobistych, na żądanie choćby jednego z obecnych akcjonariuszy oraz w innych przypadkach statutem przewidzianych (72). Wszelkie nadużycie przy wykonaniu prawa głosu podlega karze. Dotyczy to w szczególności wykonania prawa głosu na podstawie fałszywego zaświadczenia na złożone akcje, cudzej akcji bez zgody właściciela lub choćby za jego zgodą, jeśli akcja nie uprawniałaby właściciela do głosu. Karze ulega również kto w celu umożliwienia bezprawnego głosowania wystawia fałszywe zaświadczenie na złożenie akcji lub używa drugiemu akcji, któraby właściciela nie uprawniała do głosowania (163).

Uchwały walnego zgromadzenia mogą być unieważnione na skutek skargi wniesionej przeciw spółce. Zaskarżeniu podlega uchwała walnego zgromadzenia:

- a) powzięta wbrew prawu lub statutowi (74,1),
- b) przeciwna dobrym obyczajom kupieckim, co należy, mimo formalnej zgodności z postanowieniami prawa i statutu, przyjąć wówczas, jeżeli godzi w interesy spółki lub ma na celu pokrzywdzenie akcjonariusza (76,1).

Prawo zaskarżenia uchwały z powodu jej sprzeczności z ustawą lub statutem przysługuje władzom spółki oraz ich członkom zaś pozatem także i poszczególnym akcjonariuszom, tym ostatnim jednak z następującymi ograniczeniami. Akcjonariusz obecny na walnym zgromadzeniu może zaskarżyć uchwałę tylko wówczas, jeżeli przeciw niej głosował, a po jej powzięciu zażądał zaprotokółowania sprzeciwu. Prawo skargi przysługuje pozatem akcjonariuszom bezzasadnie niedopuszczonym do udziału w walnym zgromadzeniu zaś innym akcjonariuszom na niem nieobecnym tylko w przypadku wadliwego zwołania lub powzięcia na niem uchwał w przedmiotach nieobjętych porządkiem dziennym. Skargę wnieść należy w ciągu trzydziestu dni a w wymienionych ostatnio przypadkach, gdy ona przysługuje akcjonariuszom na walnym zgromadzeniu nieobecnym w ciągu roku od daty powzięcia uchwały (74; 1—3). Co się tyczy uchwały walnego zgromadzenia przeciwnej dobrym obyczajom kupieckim, to prawo skargi przysługuje akcjonariuszowi w ciągu roku bez żadnych dalszych ograniczeń (76). — Skargę o unieważnienie skierować należy do sądu okręgowego, właściwego ze względu na siedzibę spółki (74,4). Jeżeli skargę wnosi zarząd spółki łącznie z radą nadzorczą, spółkę zastępuje, do czasu wybrania przez walne zgromadzenie pełnomocnika, kurator naznaczony przez sąd rejestrowy (75). Wyrok uchylający uchwałę walnego zgromadzenia ma, bez względu na to przez kogo skarga została wytoczona, moc obowiązującą w stosunku między spółką a wszystkimi akcjonariuszami (77).

Zarząd.

W braku innego postanowienia statutu wybiera zarząd walne zgromadzenie z pośród akcjonariuszy lub z poza ich grona (78; 1,2). Członkowie pierwszego zarządu mogą być wybrani najwyżej na dwa, następnych zarządów najwyżej na trzy lata (79,1). Mogą być każdego czasu odwołani, co nie pozbawia ich jednak prawa do odszkodowania

z tytułu podstawowego stosunku prawnego (80). Ustanowienie zarządu zarówno jak i wszelka zmiana w jego składzie osobowym podlega zgłoszeniu celem wpisu do rejestru handlowego (87). Zarząd ma sobie przede wszystkim poruczone zastępstwo spółki na zewnątrz (78,3). Przysługujące mu prawo zastępstwa jest z mocy ustawy nieograniczone. Wyjątek stanowi dodatkowe zawiązanie spółki (53), zbycie lub wydzierżawienie przedsiębiorstwa na okres czasu dłuższy niż jeden rok, zbycie nieruchomości fabrycznych spółki oraz emisja obligacji, które do swojej ważności wymagają uchwały walnego zgromadzenia (81, 52). Poza przytoczonymi ustawą przewidzianymi przypadkami przysługujące zarządowi prawo zastępstwa nie może być drogą statutu lub uchwały Walnego zgromadzenia ograniczone ze skutecznością wobec osób trzecich. Jest ono zatem nie tylko w zasadzie nieograniczone ale zarazem i nieograniczalne (81). Jeżeli zarząd spółki jest wieloosobowy, zastępuje spółkę w braku odmiennych postanowień statutu dwu członków zarządu. Oświadczenia zwrócone do spółki tudzież doreczenia pism mogą być ważne dokonywane wobec jednego członka zarządu (82; 1,2).

Poza zastępstwem zarząd powołany jest do prowadzenia interesów spółki. Zarząd ma sobie w szczególności poruczoną pieczę nad należytem prowadzeniem ksiąg i rachunkowości spółki (100). Obowiązany jest do zwoływania walnego zgromadzenia w przypadkach ustawą przewidzianych. Poza omówionymi w innym związku przypadkami walne zgromadzenie winno być w szczególności zwołane wówczas, jeżeli bilans spółki wykazuje stratę przewyższającą sumę kapitałów zapasowych oraz 1/3 kapitału akcyjnego a to celem powzięcia uchwały co do dalszego istnienia lub likwidacji spółki (112). Przy prowadzeniu interesów obowiązany jest zarząd przestrzegać ograniczeń, przewidzianych ustawą lub wprowadzonych statutem lub uchwałami walnego zgromadzenia (81,2). Z mocy ustawy nie wolno spółce na własny rachunek nabywać ani przyjmować w zastaw własnych akcji za wyjątkiem przypadku nabycia w drodze egzekucji na zaspokojenie swoich roszczeń, celem umorzenia akcji lub dla ułatwienia łączenia się. Akcje, nabyte w drodze egzekucji winny być w ciągu roku zbyte w przeciwnym razie musi nastąpić ich umorzenie drogą obniżenia kapitału akcyjnego (126). Statut może wprowadzić dalsze ograniczenia w szczególności postanowić, że członkom zarządu nie wolno przedsięwziąć ważniejszych czynności bez zezwolenia rady

nadzorczej (96,3). Wspomniane ograniczenia nie posiadają jednak w żadnym razie skuteczności wobec osób trzecich.

Celem stworzenia gwarancji bezstronnego prowadzenia interesów przez zarząd postanawia ustawa, że w razie sprzeczności interesów spółki z osobistymi interesami członka zarządu, jego małżonka oraz krewnych lub powinowatych do drugiego stopnia, winien on wstrzymać się od udziału w rozstrzygnięciu takich spraw (86). Członkom zarządu nie wolno również bez zezwolenia walnego zgromadzenia lub, jeżeli tak postanawia statut, rady nadzorczej, zajmować się interesami konkurencyjnego przedsiębiorstwa ani też uczestniczyć w jego władzach (85).

Z posiedzeń zarządu należy sporządzać protokoły i wpisywać je do oparafowanej i zaświadczonej przez sąd rejestrowy księgi protokołów z wyszczególnieniem porządku obrad, listy obecności, tenoru uchwał oraz ilości oddanych na nią głosów i ewentualnych odrębnych zdań (84).

W razie wyrządzenia spółce szkody świadomie lub przez niedbalstwo, członek zarządu obowiązany jest do jej wynagrodzenia według analogicznych przepisów jak one obowiązują przy wynagrodzeniu szkody wyrządzonej w związku z zawiązaniem spółki (152). Poza odpowiedzialnością cywilną przewiduje ustawa w niektórych przypadkach świadomego działania na szkodę spółki również odpowiedzialność karną członków zarządu (161 n.).

Władze nadzorcze.

Każda spółka akcyjna musi mieć bądźto radę nadzorczą bądźto komisję rewizyjną albo, jeżeli tak statut postanawia, obie wspomniane władze równocześnie. Akcjonariusze reprezentujący jedną piątą kapitału zakładowego, mogą żądać, aby w spółce, obok istniejącej już jednej, ustanowiona została władza nadzorcza drugiego typu. O ile na najbliższym walnym zgromadzeniu nie zostanie uchwalona żądana zmiana statutu, natenczas wniosek mniejszości zyskuje bez uchwały większości moc obowiązującą dla spółki i stanowi zmianę statutu (prawo mniejszości) (90). Członkami władz nadzorczych nie mogą być ustanowieni członkowie zarządu, likwidatorowie oraz pracownicy spółki (93). Członkowie pierwszych władz nadzorczych mogą być ustanowieni na najwyżej rok zaś następnych na najwyżej trzy lata (94,1). Za wykonywanie swoich czynności mogą członkowie władz nadzorczych otrzymywać wynagrodzenie.

Jeżeli jako wynagrodzenie przewidziany jest udział w zysku, natenczas może je uchwalić jedynie walne zgromadzenie po dokonaniu ustawowych i statutowych odpisów oraz wyznaczeniu dywidendy (111). W szczegółach zachodzą między radą nadzorczą a komisją rewizyjną następujące różnice.

Rada nadzorcza. Spółka o kapitale ponad 5 milionów złotych musi mieć radę nadzorczą (90,2). Członków rady nadzorczej w liczbie przynajmniej pięciu członków wybiera, w braku odmiennego postanowienia statutu, walne zgromadzenie zwykłą większością głosów (91; 1,2). Mniejszość reprezentująca 1/5 kapitału zakładowego może, o ile w skład rady nadzorczej nie wchodzi choćby jedna osoba wyznaczona przez władzę państwową lub samorządową, bez względu na postanowienia statutu co do sposobu powoływania rady nadzorczej, zażądać dokonania jej wyboru przez najbliższe walne zgromadzenie w drodze głosowania oddzielnymi grupami. Akcjonariusze, reprezentujący na dokonującym wyboru walnym zgromadzeniu taką część akcji jaka przypada z podziału ogólnej ilości reprezentowanych na niem akcji przez liczbę członków rady nadzorczej, mogą stworzyć oddzielną grupę celem wyboru jednego członka rady, nie biorąc jednak już udziału w wyborze pozostałych członków. Poszczególne grupy mniejszości mogą się łączyć celem dokonania wspólnego wyboru (prawo mniejszości). Z dokonaniem wyboru w powyższy sposób wygasają mandaty członków dotychczasowej rady nadzorczej przedterminowo, niezależnie od czasu na jaki zostali wybrani (91). — Rada nadzorcza powołana jest przede wszystkim do wykonywania stałego nadzoru nad gospodarką spółki we wszystkich gałęziach przedsiębiorstwa (95). Poza to przysługuje radzie nadzorczej z mocy ustawy wpływ na prowadzenie interesów spółki. I tak radzie nadzorczej przysługuje prawo zwoływania walnego zgromadzenia, ilekroć to uzna za potrzebne lub jeżeli zarząd mimo ustawowego lub statutowego obowiązku go nie zwołuje, delegowania swoich członków do czasowego wykonywania czynności członków zarządu niemogących sprawować swoich czynności, zawieszania z ważnych powodów w czynnościach członków zarządu z obowiązkiem niezwłocznego poczynienia kroków celem uzupełnienia wzgl. ustanowienia nowego zarządu. Statut może przyznać radzie nadzorczej jeszcze dalej idące uprawnienia w szczególności postanowić, że pewnych ważniejszych czynności nie wolno zarządowi przedsiębrać bez zasięgnięcia uprzedniej zgody rady nadzorczej (96).

W niektórych przypadkach przysługuje radzie nadzorczej wreszcie nawet prawo zastępstwa spółki i tak przy zawieraniu przez spółkę umów z członkami zarządu oraz wytaczaniu im sporów (96 1.1) jak również w sporach o unieważnienie uchwał walnego zgromadzenia, jeżeli skargę wniósł zarząd (arg. 75). Rada nadzorcza wykonuje swoje czynności zbiorowo, może jednak delegować poszczególnych członków do indywidualnego wykonywania czynności nadzorczych. Jeżeli rada nadzorcza została wybrana przez głosowanie grupami, członkowie rady nadzorczej wybrani przez tę samą grupę mają prawo delegowania jednego członka do stałego indywidualnego wykonywania czynności nadzorczych. Członkowie tacy mają prawo uczestniczenia w posiedzeniach zarządu z głosem doradczym. Mając wgląd w interesy spółki podlegają zakazowi konkurencyjnemu narówni z członkami zarządu. Członkowie rady nadzorczej delegowani do stałego indywidualnego wykonywania nadzoru otrzymują osobne wynagrodzenie w wysokości ustalonej przez walne zgromadzenie (98).

Komisja rewizyjna. Członków w liczbie pięciu wybiera walne zgromadzenie zwykłą większością głosów. Akcjonariusze posiadający jedną piątą część głosów reprezentowanych na walnym zgromadzeniu mogą zażądać dokonania wyboru grupami i w tym celu utworzyć odrębną grupę celem wyboru jednego członka komisji, nie biorąc już udziału w wyborze pozostałych członków. Poszczególne grupy mniejszości mogą łączyć się celem dokonania wspólnego wyboru (prawo mniejszości). Wspomniane prawo przysługuje mniejszości niezależnie od tego czy kadencja komisji rewizyjnej już upłynęła. Z dokonaniem wyboru wygasają mandaty dotychczasowych członków komisji rewizyjnej (92). Z mocy ustawy przysługują komisji rewizyjnej kompetencje szersze od tych, jakie posiada rada nadzorcza. Zadanie jej wyczerpuje się w badaniu bilansu, rachunku zysku i strat, sprawozdania rocznego, wniosków w przedmiocie podziału zysków lub pokrycia strat oraz w złożeniu walnemu zgromadzeniu pisemnego sprawozdania z wyników badania. Komisji rewizyjnej przysługuje pozatem również prawo zwoływania walnego zgromadzenia, jeżeli zarząd nie uczyni zadość jej żądaniu. Statut może rozszerzyć przedstawione właśnie ustawowe kompetencje komisji rewizyjnej w kierunku wykonywania stałego nadzoru nad gospodarką spółki. (97). Komisja rewizyjna wykonuje swe czynności zbiorowo

z prawem delegowania jednak poszczególnych członków do indywidualnego wykonywania czynności nadzorczych (98,1).

Uchwały władz nadzorczych są prawomocne, jeżeli wszyscy członkowie zostali zaproszeni pisemnie z podaniem porządku dziennego na trzy dni przed terminem posiedzenia i zapadły one większością głosów obecnych. Co do prowadzenia protokółów obowiązują identyczne przepisy jak odnośnie do protokółów zarządu (99). Członkowie władz nadzorczych odpowiadają za wynagrodzenie szkody wyrządzonej spółce świadomie lub z niedbalstwa według analogicznych przepisów jak one obowiązują przy wynagrodzeniu szkody wyrządzonej w związku z zawiązaniem spółki (152). Poza odpowiedzialnością cywilną wchodzi w przypadkach świadomego działania na szkodę spółki w zastosowanie również i odpowiedzialność karna (por. zwłaszcza 161). —

W uzupełnieniu przepisów o władzach nadzorczych postanawia ustawa, że każda spółka obowiązana jest corocznie poddać sporządzony przez zarząd bilans, rachunek zysków i strat oraz sprawozdanie roczne badaniu przez wyznaczonych przez sąd rejestrowy biegłych rewidentów a to zarówno pod względem zgodności wymienionych dokumentów z księgami handlowymi, jako też faktycznym stanem majątku i interesów spółki (89). Wprowadzenie w życie przytoczonego przepisu zastrzeżone zostało osobnemu rozporządzeniu (175).

Rachunkowość spółki akcyjnej.

W interesie akcjonariuszów zarówno jak i wierzycieli obowiązana jest spółka do należytego prowadzenia ksiąg i rachunkowości. Szczegółowe przepisy zawiera ustawa przytem jedynie co do sporządzenia bilansu. Należy w nim uwzględnić:

- a) przedmioty przeznaczone do stałego użytku według ceny nabycia lub wytworzenia, czyniąc corocznie odpisy na umorzenie odpowiednio do ich zmniejszonej wartości; przyrost wartości może być uwzględniony jedynie w razie ustalenia przez komisję szacunkową wyłonioną przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu (105);
- b) przedmioty obrotu po cenie kosztów własnych, o ile zaś ta cena jest wyższą od ceny rynkowej w dniu bilansowym po cenie rynkowej (106);
- c) papiery wartościowe i waluty obce po cenie nabycia a w przypadku, gdy są notowane na giełdzie a cena nabycia przewyższa przeciętny kurs giełdowy z ostatniego

miesiąca przed dniem bilansowym, według tej przeciętnej (107);

- d) należności i zobowiązania w obcych walutach według przeciętnego kursu notowania na giełdzie obcej waluty w ciągu ostatniego miesiąca przed dniem bilansowym (108).

O ile chodzi o sposób zestawiania bilansu przestrzegać należy następujących zasad. Kapitał akcyjny oraz fundusze zapasowe należy umieścić w pasywach. Koszty organizacji i późniejszego rozszerzenia przedsiębiorstwa można, pod warunkiem ujawnienia w bilansie, rozłożyć na pięcioletni okres amortyzacji i stosownie do tego corocznie wstawiać w pasywa jedynie 1/5 wspomnianych kosztów. Koszta administracyjne muszą być corocznie potrącane w całości. Obligacje wydane przez spółkę należy wykazać w pasywach w pełnej wartości nominalnej. Różnicę między wartością nominalną a niższą ceną emisyjną można wykazać w aktywach pod warunkiem jej umorzenia w drodze corocznych odpisów najpóźniej do dnia spłacenia obligacji. Ewentualne premje ponad wartość nominalną, wypłacane przy wykupnie obligacji, potrącać należy z zysku albo specjalnych rezerw. W interesie przejrzystości należy w bilansie wykazać w osobnej pozycji posiadane własne akcje (126,3), zysk lub stratę, płynne środki, zobowiązania krótko- i długoterminowe, wreszcie poręczenia i zobowiązania zastawnicze w dodatku do bilansu (104).

Zarząd obowiązany jest corocznie w ciągu dwu miesięcy po upływie roku obrotowego, którym w braku odmiennych postanowień statutu jest rok kalendarzowy (101), sporządzić z zastosowaniem się do omówionych wyżej przepisów, bilans, rachunek zysków i strat oraz dokładne sprawozdanie z działalności spółki za rok ubiegły (102) i przedstawić je — po zbadaniu przez rewidentów (por. 89) — władzom nadzorczym spółki a następnie walnemu zgromadzeniu, które w tym celu należy zwołać w ciągu czterech miesięcy od końca roku obrotowego (50). Akcjonariusze mają prawo domagać się przed terminem walnego zgromadzenia wydania odpisów wymienionych dokumentów wraz z odpisem sprawozdania władz nadzorczych oraz opinii rewidentów (103). Walne zgromadzenie zatwierdza bilans, rachunek zysków i strat, dokonuje podziału zysku wzgl. pokrycia strat, a w związku z tem udziela władzom spółki pokwitowania z wykonania obowiązków (50). Zatwierdzony przez walne zgromadzenie bilans oraz rachunek zysków i strat

zostaje ogłoszony, a ponadto złożony sądowi rejestrowemu oraz Ministerstwu Przemysłu i Handlu (110).

W związku z powyższymi zawiera ustawa przepisy o kapitale zapasowym. Należy do niego przelewać przynajmniej 8% czystego zysku rocznego, dopóki kapitał ten nie osiągnie przynajmniej 1/3 kapitału akcyjnego. Dalszą dotację kapitału zapasowego stanowią nadwyżka kursu emisyjnego akcji ponad wartość nominalną, pozostała po pokryciu kosztów ich wydania, oraz dopłaty, które wnoszą akcjonariusze wzamian za przyznanie im akcjom szczególnych uprawnień, o ile nie zostały one przeznaczone na wyrównanie nadzwyczajnych odpisów lub strat. Poza opisanym właśnie ustawowym może statut nakazać utworzenie innych kapitałów zapasowych. O użyciu kapitałów zapasowych rozstrzyga walne zgromadzenie z tem jednak ograniczeniem, że, o ile ustawowy kapitał zapasowy nie przewyższa 1/3 kapitału akcyjnego, można go użyć jedynie na pokrycie strat bilansowych (109).

Zmiana statutu.

Zmiana statutu może nastąpić jedynie na podstawie uchwały walnego zgromadzenia (113,1). W ogłoszeniach o walnym zgromadzeniu, które ma dokonać zmiany, powołać należy dotychczas obowiązujące postanowienia oraz podać treść projektowanych zmian (57,1). Zmiana statutu wymaga do swojej ważności, w braku odmiennych przepisów ustawy, kwalifikowanej większości przynajmniej 3/4 oddanych głosów (68,2). Specjalne wymogi obowiązują w przypadku, jeżeli spółka posiada akcje o różnych uprawnieniach o tyle, że w takim razie uchwała o zmianie statutu, mogąca naruszyć prawa poszczególnych rodzajów akcji, musi być powzięta w drodze oddzielnego głosowania w każdej grupie taką większością, jaka jest wymagana dla walnego zgromadzenia do ważności tego rodzaju uchwały (71). Zmiana statutu nie ma mocy prawnej przed zarejestrowaniem (113,2).

Szczegółowiej unormowane zostały przez ustawę:

1. Świadczenia niepieniężne. Do ich nałożenia lub pomnożenia ponad miarę przewidzianą w pierwotnym statucie wymagana jest zgoda wszystkich akcjonariuszy, na których świadczenia mają być nałożone (48,3).
2. Zmiana przedmiotu przedsiębiorstwa. Wymagana jest kwalifikowana większość 2/3 oddanych głosów. Każdej akcji przysługuje przytem prawo jednego

głosu bez przywilejów i ograniczeń. Głosowanie musi być jawne i imienne a powzięta uchwała ogłoszona pod sankcją nieważności w ciągu pięciu dni od daty jej powzięcia w Monitorze Polskim. Skuteczność uchwały zależy od wykupienia akcji tych akcjonariuszów, którzy nie zgadzają się na zmianę przedmiotu przedsiębiorstwa. W tym celu winni złożyć akcje w spółce akcjonariusze obecni na walnym zgromadzeniu, którzy głosowali przeciw uchwale w ciągu dwu dni od daty zgromadzenia, zaś nieobecni w ciągu trzydziestu dni od daty ogłoszenia uchwały, w przeciwnym razie przyjmuje się, że na uchwałę się zgadzają. Wykup następuje za pośrednictwem zarządu po cenie giełdowej według przeciętnego kursu z ostatnich trzech miesięcy przed powzięciem uchwały, o ile zaś akcje nie są notowane na giełdzie po cenie ustalonej przez ustanowioną przez sąd rejestrowy komisję polubowną. Statut może pozwolić na zmianę przedmiotu przedsiębiorstwa bez wykupu, jeżeli uchwała powzięta będzie większością $\frac{2}{3}$ oddanych głosów przy udziale quorum reprezentującego połowę kapitału zakładowego (69). Identyczne przepisy jak przy zmianie przedmiotu przedsiębiorstwa obowiązują w przypadku przeniesienia głównego zakładu poza granice państwa (69,8). Co się tyczy siedziby spółki to nie może ona być przeniesioną zagranicę (72).

3. **Podwyższenie kapitału zakładowego.** Dopuszczalne jest ono — za wyjątkiem spółek ubezpieczeniowych oraz przypadku łączenia się spółek — dopiero po całkowitem wpłaceniu dotychczasowego kapitału (114). Uchwała winna zawierać wyszczególnione w ustawie bliższe dane (115). Pokrycie podwyższonego kapitału zakładowego może nastąpić albo gotowizną albo wkładami niepieniężnymi, w tym ostatnim przypadku obowiązują analogiczne przepisy jak przy zawiązaniu spółki (117). Jeżeli spółka akcyjna posiada fundusze zapasowe, cena emisyjna akcji wypuszczonych na poczet podwyższonego kapitału zakładowego musi być wyższą od wartości nominalnej co najmniej o kwotę równą części funduszy zapasowych przypadającej według ostatniego bilansu na każdą dotychczasową akcję. Cenę emisyjną nowych akcji oznacza walne zgromadzenie, które może ograniczyć się do ustalenia jej najniższej kwoty, pozostawiając pozatem jej oznaczenie zarządowi lub radzie nad-

zorczej (115 l. 4 i ust. 3). Prawo poboru nowych akcji przysługuje dotychczasowym akcjonariuszom w stosunku do ilości i rodzaju posiadanych akcji. Walne zgromadzenie może pod warunkiem, że było to wyraźnie zapowiedzianem w porządku dziennym, w interesie spółki pozbawić akcjonariuszów prawa poboru nowych akcji w całości lub w części. Odnośna uchwała wymaga kwalifikowanej większości $\frac{4}{5}$ oddanych głosów i musi być szczegółowo umotywowana (116). Akcje, do których prawo poboru służy akcjonariuszom, winien im zarząd zaofiarować w drodze trzykrotnych ogłoszeń w. odstępach przynajmniej tygodniowych. Akcjonariuszom należy pozostawić dla wykonania prawa poboru termin przynajmniej trzytygodniowy od daty ostatniego ogłoszenia (118 l. 8). Jeżeli w pierwszym terminie akcjonariusze nie rozebrali wszystkich zaofiarowanych akcji, oznacza się niezwłocznie drugi co najmniej dwutygodniowy termin dla poboru pozostałych akcji przez wszystkich dawniejszych akcjonariuszów. Dodatkowy przydział następuje w stosunku do zgłoszeń. Akcje nierozbrane zarząd przydziela według swego uznania. Do zapisów na akcje emitowane na poczet podwyższonego kapitału zakładowego mają odpowiednie zastosowanie przepisy o subskrypcji na akcje w stadium zawiązania spółki, z wyjątkiem przepisów o kaucji założycielskiej i obowiązku deponowania wpłaconych kwot w bankach. Dokonane podwyższenie kapitału zakładowego winno być w przepisanej ustawą formie zgłoszone przez zarząd celem wpisu do rejestru i ogłoszenia (121) a odpisy protokołu walnego zgromadzenia oraz wpisu w rejestrze handlowym przedłożone Ministerstwu Przemysłu i Handlu (127).

4. Obniżenie kapitału zakładowego. Dopuszczalne ono jest tylko pod tym warunkiem, że wierzyciele spółki, którzy zgłosili się na trzykrotne ogłoszenie o zamierzonym obniżeniu kapitału zakładowego w ciągu roku, licząc od daty ostatniego ogłoszenia, zostali zaspokojeni. Obniżenie kapitału zakładowego możliwym jest jedynie w granicach minimalnej wysokości kapitału zakładowego i nastąpić może przez zmniejszenie nominalnej wartości akcji lub przez umorzenie części akcji. Jeżeli wskutek obniżenia wartość nominalna akcji miałyby spaść poniżej ustawowej najniższej granicy, musi być

przeprowadzone odpowiednie złączenie akcji (122). O ile w związku z obniżeniem kapitału zakładowego zajdzie konieczność wymiany lub ostemplowania dotychczasowych akcji, zarząd winien wezwać akcjonariuszów w drodze ogłoszenia do złożenia akcji w tym celu. Dokonane obniżenie kapitału zakładowego obowiązany jest zarząd zgłosić celem wpisu do rejestru handlowego i ogłoszenia (124) a następnie przedłożyć odpisy protokołu walnego zgromadzenia oraz wpisu do rejestru Ministerstwu Przemysłu i Handlu (127). Przedstawione przepisy nie mają zastosowania, jeżeli spółka w przewidziany statutem sposób umarza akcje z czystego zysku nie zmniejszając kapitału zakładowego (125).

Rozwiązanie i likwidacja spółki akcyjnej.

Rozwiązanie spółki powodują przyczyny w ustawie lub w statucie wymienione, uchwała walnego zgromadzenia powzięta większością $\frac{3}{4}$ głosów (68,2) i upadłość (128). Spółka ulega rozwiązaniu jednak dopiero po przeprowadzeniu likwidacji (129,1) a w przypadku upadłości dopiero po ukończeniu postępowania upadłościowego, o ile ono nie zostało ukończone przymusową ugodą lub nie zostało z innych przyczyn uchylone bądź umorzone (141).

W stadium likwidacji obowiązują następujące szczególne przepisy. Otwarcie likwidacji zgłasza zarząd do rejestru. (129). Likwidację przeprowadza dotychczasowy zarząd, o ile statut lub walne zgromadzenie nie powołało innych likwidatorów. Na żądanie akcjonariuszów reprezentujących $\frac{1}{10}$ kapitału zakładowego sąd rejestrowy może uzupełnić liczbę likwidatorów, mianując jednego lub dwu dalszych likwidatorów (prawo mniejszości). Likwidatorowie mogą być każdego czasu odwołani przez władzę, która ich powołała. Na wniosek osób interesowanych, może sąd rejestrowy z ważnych powodów odwołać także likwidatorów powołanych w statucie lub wybranych przez walne zgromadzenie i mianować w ich miejsce innych. Ustanowienie likwidatorów oraz zmiany w ich składzie osobowym winny być wpisane do rejestru handlowego. Pierwszych likwidatorów zgłasza zarząd, następnych sami likwidatorowie. Likwidatorów sądownie mianowanych wpisuje sąd rejestrowy z urzędu (131). Likwidatorowie mają stanowisko prawne zarządu (132). Dotyczy to również odpowiedzialności cywilnej i karnej w razie wyrządzenia spółce szkody (152) n.). Likwidatoro-

wie winni na wstępie swych czynności sporządzić przy udziale ustępujących członków zarządu bilans otwarcia likwidacji, uwzględniając w nim wszystkie przedmioty według ich wartości zbywczej i przedstawić go do zatwierdzenia nadzwyczajnemu walnemu zgromadzeniu a po ogłoszeniu sądowi rejestrowemu oraz Ministerstwu Przemysłu i Handlu. Dalsze bilanse należy sporządzać po upływie każdego roku lub w ustalonych przez walne zgromadzenie krótszych terminach (133). Zadaniem likwidatorów jest zakończenie bieżących interesów i spieniężenie majątku spółki. Nieruchomości zbywać można jedynie przez publiczną licytację zaś z wolnej ręki jedynie z mocy uchwały walnego zgromadzenia i po cenie nie niższej od uchwalonej przez walne zgromadzenie (134). Z majątku spółki zaspokoić należy przede wszystkim wierzycieli spółki, których w tym celu należy bezzwłocznie po otwarciu likwidacji drogą trzykrotnych ogłoszeń wezwać do ogłoszenia wierzytelności w ciągu roku od daty ostatniego ogłoszenia (129). Sumy przypadające na wierzycieli spółce znanych, którzy się nie zgłosili, należy złożyć do depozytu sądowego. Podobnie postąpić należy z wierzytelnościami, które nie są jeszcze płatne albo są sporne (137). Jeżeli kapitału akcyjnego nie wpłacono całkowicie zaś majątek spółki nie wystarcza na pokrycie jej zobowiązań, likwidatorowie powinni w granicach przewidzianej statutem odpowiedzialności ściągnąć potrzebne w tym celu kwoty od akcjonariuszów poczynając od akcjonariuszy nieuprzywilejowanych (135). Przed spłaceniem wszystkich zobowiązań spółki nie wolno akcjonariuszom wypłacać dywidendy (139,3). Majątek pozostały po zaspokojeniu wierzycieli dzieli się, z upływem roku od daty ostatniego z przepisanych trzech ogłoszeń o otwarciu likwidacji i wezwaniu wierzycieli, między akcjonariuszy, w braku odmiennych postanowień statutu, w stosunku do dokonanych przez każdego z nich wpłat na kapitał akcyjny. Jeżeli spółka emitowała akcje uprzywilejowane, korzystające z prawa pierwszeństwa przy rozdziale majątku, należy spłacić nasamprzód akcje uprzywilejowane w granicach sum wpłaconych na każdą z nich, o ile zaś majątek spółki nie wystarcza na to a akcje zwykłe nie zostały w pełni pokryte wpłatami, ściągnąć od akcjonariuszy zwykłych potrzebne kwoty w granicach ciężącej na nich odpowiedzialności (138, 136). Nadwyżkę majątku, pozostałą po dokonaniu zwrotu kwot wpłaconych na akcje, rozdziela się między wszystkich akcjonariuszy w stosunku do posiadanych akcji (138,3 por. 46). W razie

zgłoszenia się nieznanego spółce wierzyciela po upływie przepisane go rocznego terminu, może on żądać zaspokojenia jedynie z nierozdzielonego jeszcze majątku. Akcjonariusze, którzy po upływie rocznego terminu otrzymali w dobrej wierze przypadającą na nich część majątku spółki, nie są obowiązani do zwrotu celem zaspokojenia zgłoszonej w spóźnionym terminie wierzytelności (139). Po ukończeniu likwidacji zwołane zostaje walne zgromadzenie celem zatwierdzenia sprawozdania likwidacyjnego, które następnie należy ogłosić i złożyć sądowi rejestrowemu z równoczesnym zgłoszeniem wniosku o wykreślenie spółki z rejestru handlowego. Sprawozdanie likwidacyjne winno być również przedłożone Ministerstwu Przemysłu i Handlu. Księgi i akta spółki składa się w przechowanie na przeciąg dziesięciu lat. Akcjonariusze i wierzyciele mogą z upoważnienia sądu rejestrowego przeglądać księgi i akta oraz otrzymywać z nich odpisy i wyciągi.

Poza przytoczonymi szczególnymi stosuje się do spółki w okresie likwidacji wszystkie inne przepisy prawa akcyjnego, o ile one nie stoją w sprzeczności z celem likwidacji. (130,2).

Łączenie się spółek akcyjnych.

Połączenie spółek może nastąpić w jeden z następujących sposobów:

a) przez przeniesienie całego majątku spółki przejętej na spółkę przejmującą wzamian za własne akcje, które wydaje spółka przejmująca akcjonariuszom spółki przejętej. Połączenie następuje na podstawie uchwał walnych zgromadzeń łączących się spółek. Muszą one być powzięte większością $\frac{3}{4}$ głosów (68,2) oraz zawierać warunki połączenia wyszczególnione bliżej w art. 143. Połączenie spółek przedstawionym sposobem powoduje z jednej strony rozwiązanie spółki przejętej zaś z drugiej strony podwyższenie kapitału zakładowego spółki przejmującej. Akcje, wydane na poczet podwyższonego kapitału zakładowego, otrzymują akcjonariusze spółki przejętej w ilości odpowiadającej wartości bilansowej majątku spółki przejętej i przejmującej. Uchwała w przedmiocie połączenia może nałożyć na akcjonariuszy spółki przejętej dopłaty gotówkowe do akcji wydawanych przez spółkę przejmującą w maksymalnej wysokości $\frac{1}{10}$ ich nominalnej wartości. Wyjątkowo może połączenie nastąpić bez powiększenia kapitału akcyjnego a mianowicie wówczas, jeżeli spółka przejmująca ma w swym posiadaniu w potrzebnej ilości akcje spółki przejętej albo też własne akcje, które nabyła zgodnie z przepisami prawa. (por.

126). Celem wydania akcjonariuszom spółki przejętej wolno spółce przejmującej nabyć własne akcje w wysokości najwyższej 1/10 kapitału zakładowego (143). Połączenie spółek winno być zgłoszone do rejestru handlowego przez zarząd każdej z łączących się spółek. Wpis o rozwiązaniu spółki przejętej może nastąpić dopiero po dokonaniu wpisu o połączeniu do rejestru spółki przejmującej. Z dokonaniem wspomnianych wpisów wchodzi spółka przejmująca we wszystkie prawa i obowiązki spółki przejętej. Przepisanie praw hipotecznych spółki przejętej na spółkę przejmującą następuje na jednostronny wniosek zarządu spółki przejmującej (144).

b) przez zawiązanie nowej spółki, na którą przechodzi majątek wszystkich łączących się spółek. Połączenie następuje na podstawie powziętych większością 3/4 głosów (68,2) uchwał walnych zgromadzeń spółek łączących się i uchwalonego przez nie statutu nowej spółki. Powoduje ono rozwiązanie łączących się spółek i powstanie w jej miejsce nowej spółki. Akcje nowej spółki rozdzielone zostają między akcjonariuszy spółek łączących się w stosunku ustalonym w aktach organizacyjnych nowej spółki na podstawie bilansowej wartości majątków łączących się spółek. Wpis do rejestru handlowego nowej spółki dokonuje się równocześnie z wpisem o rozwiązaniu spółek przejętych. Z dokonaniem przepisanych wpisów spółka nowopowstała wchodzi w wszystkie prawa i obowiązki spółek przejętych. Przepisanie praw hipotecznych spółek przejętych na spółkę nowopowstałą następuje na jednostronny wniosek zarządu tej ostatniej (148).

W interesie wierzycieli połączonych spółek obowiązują następujące przepisy. Zarząd spółki przejmującej obowiązany jest ogłosić zamiar złączenia majątków połączonych spółek w pismach przeznaczonych dawniej dla ich ogłoszeń (145). Majątek każdej z połączonych spółek winien być, pod osobistą i solidarną odpowiedzialnością członków władz spółki przejmującej, zarządzany oddzielnie do chwili zaspokojenia lub zabezpieczenia wierzycieli, których wierzytelności powstały przed połączeniem a którzy w terminie rocznym od daty ostatniego z wspomnianych ogłoszeń zażądali pisemnie zapłaty (146). W okresie oddzielnego zarządu przysługuje wierzycielom każdej spółki pierwszeństwo do zaspokojenia się z majątku spółki, wobec której wierzytelność powstała, przed wierzycielami drugiej spółki. (147).

Postanowienia końcowe.

Prawo akcyjne wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1929 na całym obszarze Rzeczypospolitej za wyjątkiem Województwa Śląskiego, gdzie nabywa ono mocy obowiązującej dopiero po uzyskaniu zgody Sejmu Śląskiego. Do spółek już zarejestrowanych lub choćby tylko zgłoszonych do zarejestrowania nowe prawo akcyjne ma zastosowanie tylko o tyle, o ile nie narusza praw już nabytych (por. 171) i to dopiero po uzgodnieniu statutów z nowymi przepisami oraz ich zarejestrowaniu. Uzgodnienie winno nastąpić najpóźniej w ciągu dwu lat od wejścia w życie prawa akcyjnego, a to na obszarze górnośląskiej części Województwa Śląskiego najpóźniej do dnia 31 grudnia 1938. Po upływie wyszczególnionych terminów sprzeczne z przepisami nowego prawa postanowienia statutów dawnych spółek tracą moc obowiązującą. W razie niezgodności statutów w istotnych punktach z nowymi przepisami sąd rejestrowy może na wniosek Ministerstwa Przemysłu i Handlu zarządzić rozwiązanie i likwidację spółki (170).

Z wejściem w życie nowego prawa akcyjnego tracą moc obowiązujące dotąd ustawy i rozporządzenia odnoszące się do spółek akcyjnych z następującymi wyjątkami. Pozostają w mocy przepisy ustaw dzielnicowych o skutecznianiu i ogłaszaniu wpisów rejestrowych oraz rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 20 października 1926 D. U. 105 poz. 598 o uzupełnieniu przepisów normujących ustrój władz spółek akcyjnych. Nienaruszone pozostają również przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 17 marca 1928 Dz. U. 34 poz. 321 o prawie bankowem oraz z 26 stycznia 1928 Dz. U. 9 poz. 64 o kontroli ubezpieczeń.

2. Kronika ustawodawcza

(za czas od 5 października do 15 grudnia 1928 r.).

Ustawy:

5. z dn. 31 października 1928 r. w sprawie zmiany przepisów ustawy postępowania cywilnego, dotyczących zabezpieczenia powództw i egzekucyj wyroków przeciwko związkom komunalnym w okręgach sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie. (Dz. Ust. Nr. 97, poz. 860).

6. z dn. 28 listopada 1928 o zmianie ustawy o ochronie lokatorów. (Dz. Ust. Nr. 100, poz. 894).

7. z dn. 28 listopada 1928 o sprzedaży nieruchomości państwowej „osada poduchowna” w m. Chmielniku. (Dz. Ust. Nr. 100, poz. 895).